

УДК 378.14

Сергій Жембровський,
кандидат педагогічних наук, доцент
Національний університет оборони України
імені Івана Черняхівського
ORCID ID 0000-0003-4903-9398

Дмитро Погребняк,
кандидат педагогічних наук,
Національний університет оборони України
імені Івана Черняхівського
ORCID ID 0000-0002-8563-663X

Ілля Беліков,
Національний університет оборони України
імені Івана Черняхівського
ORCID ID 0000-0003-3490-8546
DOI: 10.33099/2617-1775/2021-02/68-81

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Стаття є дослідженням передумов здійснення дистанційного навчання в українських закладах вищої освіти. Проаналізовано думки науковців щодо технологій дистанційного навчання в закладах вищої освіти України. Акцентовано увагу на технічному забезпеченню організації навчання в умовах карантинних обмежень. Обрано для аналізу діяльність Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. Відзначено проблемні аспекти використання технологій дистанційного навчання в процесі проведення занять з фізичної підготовки.

Ключові слова: дистанційна освіта; фізична підготовка; дистанційна освітня платформа; Інтернет; військовий заклад вищої освіти.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Формуванню компетентного військового фахівця сприяє не тільки зміст навчальних дисциплін, а й застосування різних методів і технологій на заняттях. В даний час не можна уявити навчання тільки з використанням класичних технологій навчання, поряд з ними активно використовуються дистанційні технології. При цьому існує можливість організації взаємодії викладачів і курсантів (слухачів), а також самостійної роботи з вивчення навчального матеріалу і оцінки отриманих знань.

При навчанні з використанням дистанційних освітніх технологій застосовується модульна організація освітнього процесу, спрямована на підвищення якості засвоєння навчального матеріалу, а також на забезпечення об'єктивності проміжних і підсумкових оцінок з фізичної підготовки за рахунок багаторазових випробувань залишкових знань з використанням рейтингових технологій. Незважаючи на те, що фізична підготовка в умовах дистанційного навчання потребує великої міри самостійності, саме цей факт допомагає визначити реальний рівень прагнення до здобуття високих результатів на

військовій службі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика організації дистанційного навчання в Україні є не новою, проте якщо раніше головний акцент припадав на організацію в контексті післядипломної перепідготовки чи засвоєння короткотермінових курсів, то зараз питання здобуло повномасштабного формату для закладів вищої освіти. Серед науковців, роботи яких були використані при написанні статті, варто відзначити Белкову Т.О., Малахову Ж.В., Якушевського В.О., Лосік В.Г. [1], Бобильова В.Є., Суднікова Є.О., Ефімову Р.Г. [2], Вишнівського В.В., Гніденко М.П., Гайдур Г.І., Ільїна О.О. [4], Корчагіна М.В., Ольхового О.М., Баркатова І.В. [7], Кухаренко В.М., Бондаренко В.В. [8], Самоленко Т.В., Янченко І.М. [12].

Мета статті – проаналізувати особливості використання технологій дистанційного навчання в процесі проведення занять з фізичної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Прискорений розвиток сучасного суспільства вимагає появи нових підходів у різних галузях діяльності, не оминаючи й сферу освіти. Нагальною проблемою сучасної освіти є підготовка майбутніх випускників відповідно до вимог часу, формування у них професійного мислення, прагнення до самоосвіти та інтенсивного використання придбаних знань та навичок. Це завдання досить непросте, оскільки включає безліч складових і вимагає неоднозначних підходів до свого рішення. Зарубіжні і вітчизняні педагоги наполегливо шукають шляхи реорганізації освітнього процесу. Технології навчання, що відрізняються від традиційних систем, набувають в цьому аспекті все більшої популярності і значення. Практика використання таких технологій вимагає узагальнення, систематизації, подальшого розвитку та застосування.

Події, спричинені пандемією коронавірусу COVID–19, що поширилась у світі, викликали потребу вжиття безпрецедентних заходів. Вимушений перехід на дистанційну форму роботи вищих закладів освіти змусив науково-педагогічних працівників шукати нові форми та методи для впровадження в освітній процес студентів (слухачів). З огляду на це особливого значення набуває проблема їх залучення до оздоровчої діяльності, цінностей фізичної культури, здорового способу життя. Спілкуючись дистанційно вони взаємно збагачуються знаннями, вміннями та навичками, систематично їх удосконалюючи. Зміст дистанційного навчання полягає у раціональному поєднанні традиційних форм та інноваційних фізкультурно-оздоровчих підходів, що забезпечують належну фізичну підготовку слухачів (курсантів). Постає питання всебічної активізації слухачів (курсантів) до занять з фізичної підготовки і спорту як генеруючого чинника їх способу життя [1].

Ми вважаємо, що показниками нової якості освітнього процесу можуть виступати наступні характеристики: нові знання, формування основних компетенцій у курсантів (слухачів), підвищення рівня їх особистісного розвитку; відсутність негативних ефектів і наслідків (перевантаження, стомлення, погіршення здоров'я, психічні розлади, дефіцит навчальної мотивації та ін.); підвищення професійної компетентності курсантів (слухачів) і їх ставлення до роботи; зростання престижу освітнього закладу, що

виражається в припливі абітурієнтів і викладачів та ін.

На думку науковців, особливості умов проходження військової служби, високий рівень відповідальності за прийняті рішення, бурхливий розвиток озброєння та військової техніки передбачають особливі вимоги до підготовки військових фахівців та змушують вдосконалювати і підтримувати рівень професійної майстерності (в тому числі й фізичної підготовленості) як фахівців, так і військовослужбовців. Одним із варіантів вирішення порушеної проблеми є використання в освітньому процесі дистанційного навчання [2].

Дистанційне навчання реалізовується шляхом застосування дистанційної форми як окремої форми освіти або використанням технологій дистанційного навчання для забезпечення освітнього процесу в інших формах. При цьому слід чітко розуміти, що впровадження дистанційної форми освіти, яка передбачає видачу диплома державного зразка (після проведення за окремою програмою практичної підготовки та проведення державної атестації відповідно до Закону України «Про вищу освіту»), потребує погодження з Міністерством освіти і науки України [10].

В цілому, застосування нових освітніх технологій навчання в умовах освітнього процесу на кафедрах, при навчанні курсантів і слухачів, дозволяє вирішувати ряд таких важливих задач як: підвищення інтересу до досліджуваного предмета; збільшення обсягу інформації з фізичної підготовки; поліпшення якості організації навчального процесу; використання індивідуального характеру навчання. створення комплексу навчальних пакетів, програм для систем віртуальної підготовки військового фахівця.

Крім того, в процесі дослідження з'ясовано, що фізичне виховання за дистанційною формою занять потребує орієнтації на [13]:

- вироблення якісно нової особистості, що усвідомлює значення збереження фізичної та інтелектуальної індивідуальності на всіх етапах навчання;
- створення освітнього середовища, що стимулює фізичну активність особистості;
- інтенсивне включення механізмів фізичного виховання до занять різної спрямованості за вподобаннями студентської молоді;
- впровадження додаткових форм роботи з дисципліни фізичного виховання;
- формування стійкості до асоціальних впливів щодо виникнення шкідливих звичок.

Відповідно до чинного законодавства України дистанційне навчання – індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається переважно за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Головною метою впровадження, використання та розвитку дистанційного навчання у Збройних Сил (далі – ЗС) України є створення умов для надання

якісних сучасних освітніх послуг на основі використання інформаційних технологій та з дотриманням основних принципів дистанційного навчання усіма категоріями користувачів, незалежно від місця проходження служби або роботи [3].

Саме дистанційна освіта значно розширює можливості і коло надаваних освітніх послуг за допомогою використання системи гнучкої освіти, гнучких графіків проведення занять у синхронному і асинхронному режимах. Основною особливістю гнучких режимів навчання є те, що вони не так жорстко регламентують часові та просторові рамки проведення занять і спілкування між викладачами та учнями. Очевидно, що реалізація зазначених вище принципів сьогодні можлива тільки в тому випадку, якщо традиційне навчання буде доповнено дистанційним, заснованим на сучасних віртуальних комунікаціях. Розроблені та успішно використовуються різні систем дистанційного навчання (кейсова, мережева, телекомунікаційна та їх варіанти). Виникає потреба в безперервному отриманні і наданні інформації. Ця особливість виникає завдяки стрімкому розвитку науково-технічного прогресу, коли протягом короткого відрізка часу одна інформаційна технологія змінює іншу, з'являються нові пристрої, змінюються принципи роботи та природно виникає потреба обміну інформацією з нових інформаційних технологій [5].

Дослідження показують, що ефективне онлайн-навчання є результатом планування навчання з використанням систематичної моделі для проектування та розробки (ADDIE). Процес проектування й ретельний розгляд різних проектних рішень впливають на якість інструкції. І саме цей процес проектування в більшості випадків був відсутній у курсах під час карантину [8].

Так існуючі методики фізичного вдосконалення студентів з використанням онлайн-курсів у переважній більшості спрямовані на розвиток загальних фізичних якостей, виконання різноманітних вправ на прес, на силу ніг та рук, на витривалість, на концентрацію уваги та вправ на координацію рухів. Розроблені у дистанційних курсах комплекси вправ для розвитку та вдосконалення різних м'язових груп організму, вправ для розвитку м'язів спини, рук, ніг та черевного пресу та вправи з власною вагою переважно використовуються з метою подальшого самовдосконалення і покращення фізичної підготовленості студентів. Крім того на курсах надається можливість отримувати додаткову інформацію з питань фізичного виховання і спорту в навчальному закладі, брати участь в опитуваннях, самостійно опрацьовувати методичний матеріал та виконувати домашні завдання: підготовка рефератів, надання відео самостійних занять з виконанням комплексу вправ [12].

Між тим, проблемою дистанційного навчання є відсутність очного спілкування між курсантами (слухачами) та викладачами. В цьому випадку втрачається емоційне забарвлення переданих знань, обмін особистим життєвим досвідом, що явно не сприяє підвищенню якості освіти. Крім того, ускладняється процес діагностики якості відпрацювання практичних завдань в ході проведення занять з фізичної підготовки, контроль рівня фізичної підготовленості слухачів.

Слід зазначити, що визначені типи взаємодії: студент-контент, студент-

студент та студент-викладач, є одними з найбільш надійних в онлайн-навчанні й показують, що наявність кожного з цих типів взаємодії, коли воно істотно інтегровано в освітній процес, забезпечує необхідні результати навчання [14].

З метою з'ясування особливостей організації дистанційного навчання у вищому закладі освіти, було обрано Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського.

Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського сучасний військовий освітній і науковий заклад, який пройшов акредитацію при Міністерстві освіти України і внесений до Державного реєстру навчальних закладів України з наданням права проводити підготовку фахівців за рівнями вищої освіти «магістр» (вища військова оперативно-стратегічна та вища військова оперативно-тактична освіта), «доктор філософії», «доктор наук», а також автономії в частині визначення змісту освіти, присвоєння та присудження наукових ступенів і звань, самостійного планування й розвитку пошукових і фундаментальних досліджень, самостійного розпорядження всіма видами асигнувань і деяких інших питань [6].

Основним напрямом діяльності університету є підготовка фахівців з вищою освітою для ЗС України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, а також правоохоронних органів та збройних сил іноземних держав.

В університеті функціонує Науковий центр дистанційного навчання, завданням якого є впровадження технологій дистанційного навчання ЗС України. Головна ідея – створення єдиної платформи, яку можуть використовувати не лише військові навчальні заклади, а всі Збройні сили – солдат, офіцер, працівник ЗСУ.

Концептуально заклад прагне до створення своєрідної екосистеми військової освіти, інформаційною основою якої має стати розвинена система дистанційного навчання. Університет використовує платформу Moodle, яка є однією з найбільш відомих і розвинених у світі та використовується більшістю цивільних навчальних закладів не лише в Україні, а і у світі [9].

Moodle (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище), яке може використовуватися як платформа для електронного, в тому числі дистанційного навчання. Moodle – це безкоштовна, відкрита (Open Source) система управління навчанням. Вона реалізує філософію «педагогіки соціального конструктивізму» та орієнтована насамперед на організацію взаємодії між викладачем та учнями, хоча підходить і для організації традиційних дистанційних курсів, а також підтримки очного навчання [4].

Національний університет оборони України у 2019 році приєднався до партнерської мережі ADL Initiative, яка функціонує під патронатом Міністерства оборони Сполучених Штатів Америки, і діяльність якої курує один із заступників міністра оборони США. В цю спільноту входить більшість провідних країн-членів НАТО, зокрема: США, Канада, Велика Британія, Норвегія, Німеччина, Данія, Нідерланди, Польща, Румунія. Це серйозна ADL-спільнота, що обмінюється досвідом дистанційного навчання, проводить різного роду освітні та наукові форуми.

Постійна тривала співпраця з партнерами в рамках програми НАТО DEEP забезпечує підготовку персоналу для запровадження дистанційного навчання, а також підвищення кваліфікації викладацького складу з питань використання прогресивних освітніх технологій.

Досить поширеним є досвід здобуття військовослужбовцями освіти без відриву від виконання службових завдань. Це реалізовується через окремі модулі в рамках освітніх та освітньо-наукових програм (зокрема програм здобуття освітнього ступеня «магістр»), що проводяться виключно у дистанційній формі – не вся програма, а окремі модулі, проходження яких є обов'язковим для успішного засвоєння програми. Враховуючи, що слухачі університету, це в більшості офіцери, які мають хорошу освіту та багатий практичний досвід, завданням провідного військового вишу є створення належних умов для доступу до сучасного, якісного, актуального освітнього контенту та забезпечення професійного розвитку здобувачів військової освіти.

Умови надання освітніх послуг на сьогодні вимагають і передбачають, що близько 50% навчального контенту вищого навчального закладу, який прагне бути ліцензованим для проведення освітньої діяльності, має бути розміщено на платформі дистанційного навчання, а сам освітній процес має адмініструватись через інформаційну систему управління освітнім процесом.

На платформі сумарно більше ніж 30100 постійно зареєстрованих користувачів. 30 тисяч користувачів вищезгаданої платформи – це офіцери різних ланок: стратегічної, оперативної і тактичної. Це також солдати і курсанти, які проходять, наприклад, курси виховання доброчесності та протидії корупції. Це і працівники ЗСУ, які залучені для проходження онлайн та дистанційних курсів у рамках вищих академічних курсів. Це і військовослужбовці військових частин, які проходили або будуть проходити підготовку у Національному університеті оборони України в рамках підвищення кваліфікації, а також індивідуальної підготовки в процесі відновлення боєздатності. Сьогодні щоденна кількість користувачів платформи – від 1 до 3,5 тисячі.

Фундамент платформи – центральний репозиторій ресурсів дистанційного навчання. Це інтелектуальний потенціал, хаб різноманітних курсів, спеціальної навчальної літератури, навчальних матеріалів. І це масив різнопланової інформації, який має бути доступним для всіх військовослужбовців ЗСУ, для того, щоб вони могли щоденно підвищувати професійний рівень, не залежно від місця знаходження. Проте на сьогодні ще не використані повністю ресурси вітчизняних тактичних вищих військових навчальних закладів, і не використані ресурси військ.

На базі університету функціонує та набирає обертів в напрямку підготовки кадрів в сфері фізичної культури і спорту ЗС України – навчально-науковий інститут фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій. Події, пов'язані з пандемією коронавірусу дали змогу зрозуміти, що потрібно вдосконалювати освітній процес, впроваджувати дистанційні технології у системі проведення занять та контролю рівня фізичної підготовленості слухачів (курсантів) університету. Зважаючи на вищевикладене, в межах навчальної

дисципліни “Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка” було розроблено низку інноваційних теоретичних (практично обґрунтованих) методичних розробок, розділів, курсів та програм для проведення занять з фізичної підготовки із застосуванням технологій дистанційного навчання.

Визначена навчальна дисципліна спрямована на надання слухачам основ теоретичних знань з теорії та організації фізичної підготовки військ (сил), виховання у них потреби у застосовуванні набутих знань у майбутній повсякденній службовій діяльності, забезпечення необхідного рівня розвитку фізичних та спеціальних якостей, військово-прикладних рухових навичок та їх вдосконалення, працездатності [15].

Нажаль, зважаючи на відсутність достатньої навчально-матеріальної бази (наприклад, смуг перешкод, місць для занять плаванням, рукопашною підготовкою тощо) в місцях проходження служби слухачами, які були залучені до занять у дистанційному форматі, кафедрою було уточнено зміст програми навчання та спрямовано основні зусилля на засвоєння теоретико-методичних знань, умінь та підтримання на належному рівні загальної фізичної підготовленості.

В процесі навчання нами було застосовано нові методичні прийоми та дії щодо вивчення дисципліни за допомогою технологій дистанційного навчання, які впроваджувалися в три етапи.

Перший етап – засвоєння теоретичних знань та методичних умінь. На даному етапі зі слухачами університету проводяться лекції та семінарські заняття в онлайн-режимі. Під час цих занять слухачі опановують знання щодо системи фізичної підготовки у ЗС України; основ керівництва фізичною підготовкою у військовій частині; вимог керівних документів з організації фізичної підготовки у військовій частині з урахуванням спеціальних завдань та вміння з керування процесом фізичного виховання підлеглих військовослужбовців та організації форм фізичної підготовки в підпорядкованих підрозділах, військових частинах, ураховуючи специфіку професійної діяльності.

Крім програмних компонентів навчання слухачам пропонується самостійне вивчення основ раціонального харчування, здорового способу життя та методик виконання фізичних вправ в домашніх умовах. З цією метою на кафедрі розроблені та викладені на платформі дистанційного навчання лекції та відеоролики відповідного змісту.

Другий етап – підвищення рівня загальної фізичної підготовленості слухачів. На цьому етапі слухачі отримують від викладачів колективне завдання (відповідно до розкладу занять) для самостійного засвоєння програми навчальної дисципліни, в якому визначається:

- порядок та послідовність виконання фізичних вправ підготовчої частини заняття;

- перелік та послідовність виконання вправ, прийомів та дій основної частини заняття, техніка їх виконання, кількість підходів, повторів, серій тощо, рекомендоване навантаження (залежно від, віку, статі та рівня підготовленості слухача);

- порядок та зразки надання звітних матеріалів.

Після проведеного заняття слухачі розміщують фото та відео-звіти про індивідуальне фізичне тренування на платформі дистанційного навчання. У звітах фіксується виконання вправ після фізичного навантаження з кожного навчального місця, досягнутий результат відповідно до поставленого завдання. Після перевірки звітних матеріалів викладач в особистих повідомленнях проводить підведення підсумків, надає рекомендації, робить зауваження та оцінює якість відпрацювання навчального матеріалу.

Третій етап – контрольнo-діагностичний. Екзамен (диференційований залік) з навчальної дисципліни складається з теоретичної та практичної частин.

Мета теоретичної частини екзамену полягає в оцінюванні рівня теоретичних знань і методичних умінь слухачів. Проведення теоретичної частини екзамену із застосуванням дистанційних технологій навчання має відповідати таким вимогам:

- авторизований доступ до інформаційно-комунікаційних інструментів організації ДН;

- можливість визначення часу початку і завершення доступу, тривалості виконання завдань;

- об'єктивність критеріїв перевірки результатів виконання з активним використанням автоматизованих засобів оцінювання знань. Для проведення теоретичної частини екзамену в дистанційному форматі з використанням платформи Центрального репозиторію ресурсів системи ДН ЗС України розробляють екзаменаційні матеріали у формі переліку тестових завдань [16 с.190].

Для опрацювання і перевірки умінь щодо їх роботи під час тестування на платформі дистанційного навчання викладачами може організуватися і проводитися консультація. Передекзаменаційна консультація може проводитися засобами аудіо- або відеоконференцій за затвердженим розкладом. Під час проведення передекзаменаційної консультації рекомендується здійснити попередню перевірку технічних параметрів налаштування зв'язку зі здобувачами освіти, усунути виявлені проблеми. Слухачі повинні мати надійний Інтернет зв'язок, можливість встановити на комп'ютер необхідне програмне забезпечення, тощо. Для забезпечення тестування на платформі дистанційного навчання усі слухачі зобов'язані надати до інститутів (кафедри) через командирів навчальних груп інформацію про розташування їх віддалених (дистанційних) робочих місць та контактну інформацію для зв'язку з ними [11]. Вказана інформація надається викладачам відповідальним за проведення теоретичної частини екзамену для використання у ході підготовки та його проведення.

Проведення теоретичної частини екзамену з використанням системи дистанційного навчання здійснюється у такому порядку [11]:

За 30 хвилин до початку його початку викладач перевіряє готовність приміщення для проведення екзамену та присутність слухачів у мережі (чаті) на платформі дистанційного навчання, нагадує слухачам (за необхідності) порядок тестування, оцінювання та доведення результатів теоретичної частини

екзамену з використанням платформи дистанційного навчання, дає необхідні вказівки, рекомендації та визначає канал зв'язку (телефон, месенджер тощо) для повідомлення при виникненні технічних перешкод. У разі виникнення запитань слухачі використовують чат, створений для проведення екзамену.

У визначений графіком час початку теоретичної частини екзамену розпочинається тестування слухачів з використанням платформи дистанційного навчання. Висвітлення питань проводиться не одночасно, а послідовно. Кожне наступне питання висвітлюється після надання відповіді на поточне. Під час тестування слухачі зобов'язані працювати виключно самостійно та з урахуванням кількості питань та виділеного на тестування часу.

Викладач спільно з визначеними посадовими особами наукового центру дистанційного навчання супроводжують процес тестування, надають допомогу слухачам у разі виникнення технічних проблем та інших питань. У випадку виникнення у слухача під час складання екзамену технічних перешкод він повинен негайно повідомити викладача про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо) з обов'язковою фото- або відео фіксацією стану виконання завдань та об'єктивних факторів, що перешкоджають його завершенню. За цих обставин можливість та час перескладання екзамену визначається викладачем в індивідуальному порядку.

Слухачі, які допущені до складання екзамену, але з об'єктивних причин не можуть взяти в ньому участь із використанням визначених технічних засобів, мають надати викладачеві підтвердуючі матеріали до початку екзамену. У такому випадку обирається альтернативний варіант складання екзамену, який би забезпечував ідентифікацію особи слухача, дотримання академічної доброчесності та можливість перевірки результатів навчання слухача. Одним з таких варіантів може бути надсилання слухачеві екзаменаційного тесту засобами електронного зв'язку, оформлення його слухачем від руки, фотографування (сканування) та надсилання в установлений термін [11].

Після завершення тестування здійснюється аналіз результатів тестування з використанням спроможностей платформи дистанційного навчання, обговорення результатів тестування, приймається рішення щодо результатів теоретичної частини екзамену яке доводиться до кожного слухача.

Результати практичної частини екзамену визначаються шляхом визначення рівня індивідуальної фізичної підготовленості на підставі наданого слухачем відео-звіту щодо виконання визначених фізичних вправ.

Зважаючи на специфіку змісту навчальної дисципліни, накопичений досвід контролю за якістю проведення занять та оцінювання рівня фізичної підготовленості у військовослужбовців засобами дистанційного навчання у Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського кафедрою було розроблені чіткі вимоги щодо надання звітних матеріалів. Які доводяться до слухачів під час попередньої консультації та розміщуються (програма, зразки, посилання тощо) у відповідному розділі платформи дистанційного навчання.

Так, кожен слухач, не пізніше ніж через дві доби від часу, визначеному розкладом навчальних занять повинен надіслати на електронну скриньку

екзаменатора чи розмістити на платформі дистанційного навчання відео-звіт щодо виконання фізичних вправ відповідно до програми екзамену. Відео-звіт повинен складатися з чотирьох частин:

1. Матеріали, що підтверджують особисті дані слухача: скріншот посвідчення особи чи іншого документа (залікова книжка, перепустка тощо) з прізвищем та фотокарткою слухача; дату народження та посаду офіцера (для визначення вікової групи та категорії).

2. Відео-звіт виконання силових вправ. Умови:

- гімнастичний снаряд (перекладина, бруса, гімнастичний мат) повинні бути повністю відображені на екрані під час виконання всієї вправи;

- у разі залучення страхувальників на гімнастичних снарядах зйомку проводити з ракурсу, який би забезпечив огляд відсутності допомоги;

- при знаходженні у вихідному положенні, виконання вправ та переході у положення після виконання вправ забезпечити чітке зображення обличчя слухача.

3. Фото-звіт визначення дистанції бігу. Біг на 1 км повинен проводитися на стаціонарному стадіоні (з колом 400 м) чи на дистанції, яка використовується для складання нормативів з фізичної підготовки в органі військового управління (ВВНЗ, установі тощо). Для підтвердження довжини дистанції, яка знаходиться:

- на території військового містечка необхідно надіслати скріншот (сканер) акту проміру дистанції, затверджений відповідним командиром (начальником);

- у населеному пункті та є власністю місцевих органів влади (чи приватних осіб) необхідно надіслати скріншот (сканер, фото) назви спортивного об'єкту, його загальний вигляд та посилання на електронній реєстр спортивних споруд України (<http://www.sportsporudy.gov.ua/>). Відповідно до обраного об'єкту повинно бути визначення його призначення щодо занять (змагань) легкою атлетикою.

4. Відео-звіт виконання бігових вправ. Умови:

- форма одягу слухача, повинна відповідати віковій групі. При виконанні вправи обов'язковим є використання яскравих елементів форми одягу (манішки, світло відбиваючий жилет, стрічка тощо);

- на екрані відеозапису повинно одночасно відображатися виконання всієї вправи слухачем (старт, біг по дистанції, фінішування) та секундомір для фіксації загального часу її виконання;

- у найближчій точці здійснення зйомки повинно бути здійснено наближення фокуса до обличчя слухача, що виконує вправу;

- у разі виконання вправи на дистанції з розворотом після додання 500 м, відео зйомка повинна здійснюватися з двох ракурсів: зі старту в спину та з лінії розвороту в обличчя.

Після перевірки відео-звітів екзаменатор визначає загальну оцінку рівня підготовленості слухача відповідно до вимог програми контрольного заходу.

Слід зазначити, що інформація про місце розміщення переліку матеріалів для підготовки та тестових завдань на платформі дистанційного навчання

завчасно надається слухачам.

Застосовані в процесі вивчення навчальної дисципліни «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка» методичні прийоми та дії щодо проведення занять та здійснення контролю рівня підготовленості дозволили:

повною мірою інтегрувати практичну навчальну дисципліну в систему дистанційного навчання на всіх етапах педагогічної діяльності (планування, проведення, діагностика);

розширити діапазон надання теоретичних знань за допомогою розроблених ресурсів поза межами програми навчання;

підвищити якість відпрацювання індивідуальних організаційно-методичних завдань та оцінювання рівня їх виконання;

здійснювати поточний контроль за рівнем фізичної підготовленості слухачів, розвитку окремих фізичних якостей на підставі надання звітних матеріалів;

вивести на більш високий рівень взаємозв'язки між індивідуалізацією педагогічних впливів та самостійністю вирішення навчальних завдань;

розробити та впровадити в освітній процес методичні підходи, які дозволяють здійснювати контроль рівня підготовленості слухачів за допомогою дистанційних технологій під час проведення екзаменів (диференційованих заліків).

В процесі впровадження методики були виявлено ряд об'єктивних та суб'єктивних недоліків, які потребують подальшого виправлення та удосконалення, а саме:

низький рівень навченості слухачів в питаннях роботи зі звітним відеоматеріалом (режисерські здібності, форматування відео файлів, якість приладів з яких здійснювалась зйомка тощо);

у зв'язку зі значним обсягом звітного матеріалу значне зниження оперативності зворотного зв'язку з боку викладацького складу;

відсутність можливостей проходження практичної частини навчальної дисципліни у повному обсязі (відсутність навчально-матеріальної бази, партнерів, відповідного інвентарю та обладнання);

необхідність залучення до створення звітів сторонніх осіб;

виявлений значний відсоток спроб надання об'єктивних даних (відео фальсифікації за допомогою відповідного програмного забезпечення, підміна учасників, актів проміру дистанції тощо).

ВИСНОВКИ

Незважаючи на швидкий розвиток інформаційних технологій, і всіх переваг, пов'язаних з їх використанням, дистанційне навчання стосовно проведення занять з фізичної підготовки, використовувати в повному обсязі не представляється можливим. Це обумовлено, перш за все, специфікою зазначеного напрямку підготовки, а також необхідністю проведення постійних практичних занять і особливостями досліджуваного матеріалу.

Між тим, розроблені та впроваджені в освітній процес методичні підходи щодо вивчення навчальної дисципліни «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка» в університеті дозволяють стверджувати про підвищення

ефективності проведення занять, здійснення контрольних заходів в умовах дистанційної форми навчання, можуть застосовуватися в будь яких формах підготовки та навчання.

Перспективами подальших досліджень вбачаємо дослідження структури базових технологій дистанційного навчання (в тому числі в системі фізичної підготовки) у країнах НАТО та ЄС, створення та впровадження відповідного програмного забезпечення збереження статистичних даних щодо стану фізичної підготовленості військовослужбовців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белкова Т.О., Малахова Ж.В., Якушевський В.О., Лосік В.Г. Теоретичні аспекти дистанційного навчання з дисципліни «Фізичне виховання» // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2021. № 75. Т. 1. С. 55–58.
2. Бобильов В.Є., Судніков Є.О., Ефімова Р.Г. Підготовка військових фахівців у системі перепідготовки та підвищення кваліфікації засобами дистанційного навчання // Збірник матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми впровадження дистанційного навчання в освітньому процесі вищих військових навчальних закладів та можливі шляхи їх вирішення», 2020. С. 24–28.
3. Використання технологій дистанційного навчання в освітньому процесі: методичні рекомендації. Київ: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 41 с.
4. Вишнівський В.В., Гніденко М.П., Гайдур Г.І., Ільїн О.О. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів. Київ: ДУТ, 2014. 140 с.
5. Відкрита та дистанційна освіта: від теорії до практики: зб. матер. III Всеукр. електронної наук. – практ. конф., 27 вересня 2018 р. Київ: ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти» НАПН України, 2018. 166 с.
6. Загальні відомості. URL: <https://nuou.org.ua/u/zv.html>
7. Корчагін М. В., Ольховий О. М., Баркатов І. В. Система дистанційного навчання керівників форм фізичної підготовки // Український журнал медицини, біології та спорту. 2019. Т. 4, № 5. С. 390–394.
8. Кухаренко В. М., Бондаренко В. В. Екстрене дистанційне навчання в Україні. Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. 409 с.
9. На платформі дистанційного навчання університету уже 30 тисяч користувачів. URL: <https://nuou.org.ua/u/news/na-platform-distanczjnogo-navchannya-unversitetu-uzhe-30-tisyach-koris.html>
10. Організація та використання технологій дистанційного навчання у Збройних Силах України / за заг. ред. С. М. Салкуцана. Київ: НУОУ, 2017. 124 с.
11. Положення про атестацію здобувачів вищої освіти в національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського. Київ, 2020. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/project-polo-azvo.pdf>
12. Самоленко Т. В., Янченко І. М. Дистанційне навчання студентів у секції загальна фізична підготовка // Правове життя сучасної України: у 3 т.: матеріали Міжнар. наук. – практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.). Одеса: Гельветика, 2020. Т. 2. С. 466–468.
13. Фізичне виховання – дистанційна форма навчання / уклад.: Согоконь О. А., Донець О. В., Гогоць В. Д.; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава: Сімон, 2021. 120 с.
14. Hodges C., Moore S., Lockee., Trust., Bond A. The Difference Between Emergency Remote Teaching and Online Learning. 2020. URL: <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning>.
15. Силабус з навчальної дисципліни “Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка” URL: <https://adl.mil.gov.ua/course/view.php?id=974>

REFERENCES

1. Belkova TO, Malakhova Zh. V., Yakushevsky VO, Losik VG Theoretical aspects of distance learning in the discipline "Physical Education" // Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools. 2021. № 75. Т. 1. S. 55–58.
2. Bobilov VE, Sudnikov EA, Efimova RG Training of military specialists in the system of retraining and advanced training by means of distance learning // Proceedings of the II International Scientific and Practical Conference "Problems of implementing distance learning in the educational process of higher education military educational institutions and possible ways to solve them ", 2020. P. 24-28.
3. The use of distance learning technologies in the educational process: guidelines. Kyiv: NUOU im. Ivan Chernyakhovsky, 2020. 41 p.
4. Vyshnivsky VV, Gnidenko MP, Gaidur GI, Ilyin OO Organization of distance learning. Creation of electronic training courses and electronic tests. Kyiv: DUT, 2014. 140 p.
5. Open and distance education: from theory to practice: Coll. mater. III All-Ukrainian. electronic science. - practice. Conf., September 27, 2018. Kyiv: SHEI "University of Education Management" NAPS of Ukraine, 2018. 166 p.
6. General information. URL: <https://new.org.ua/u/zv.html>
7. Korchagin MV, Olkhovy OM, Barkatov IV The system of distance learning of leaders of forms of physical training // Ukrainian Journal of Medicine, Biology and Sports. 2019. Т. 4, № 5. S. 390–394.
8. Kukhareno VM, Bondarenko VV Emergency distance learning in Ukraine. Kharkiv :. Published by KP "City Printing House", 2020. 409 p.
9. There are already 30,000 users on the university's distance learning platform. URL: <https://new.org.ua/u/news/na-platform-distancznogo-navchannya-universitetu-uzhe-30-tisyach-koris.html>
10. Organization and use of distance learning technologies in the Armed Forces of Ukraine / for general. ed. S. M. Salkutsana. Kyiv: NUOU, 2017. 124 p.
11. Regulations on certification of applicants for higher education at the National University of Defense of Ukraine named after Ivan Chernyakhovsky. Kyiv, 2020. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/project-polo-azvo.pdf>.
12. Samolenko TV, Yanchenko IM Distance learning of students in the section of general physical training // Legal life of modern Ukraine: in 3 volumes: materials International. Science. - practice. conf. (Odessa, May 15, 2020). Odessa: Helvetika, 2020. Т. 2. S. 466–468.
13. Physical education - distance learning / compiled by: Sogokon OA, Donets OV, Gogots VD; Poltava. nat. ped. VG Korolenko University. Poltava: Simon, 2021. 120 p.
14. Hodges C., Moore S., Lockee., Trust., Bond A. The Difference Between Emergency Remote Teaching and Online Learning. 2020. URL: <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning>.
15. Syllabus on the subject "Physical Education and Special Physical Training" URL: <https://adl.mil.gov.ua/course/view.php?id=974>

РЕЗЮМЕ

Сергей Жембровский,

кандидат педагогических наук, доцент
Национальный университет обороны Украины
имени Ивана Черняховского

Дмитрий Погребняк,

кандидат педагогических наук, доцент
Национальный университет обороны Украины
имени Ивана Черняховского

Илья Беликов,

Национальный университет обороны Украины
имени Ивана Черняховского

Использование технологий дистанционного обучения в процессе проведения занятий с физической подготовкой

Статья является исследованием предпосылок осуществления дистанционного обучения в украинских заведениях высшего образования. Проанализированы мнения ученых относительно технологий дистанционного обучения в учреждениях высшего образования Украины. Акцентировано внимание на техническому обеспечению организации обучения в условиях карантина. Выбран для анализа деятельности Национального университета обороны Украины имени Ивана Черныховского. Отмечено проблемные аспекты использования технологий дистанционного обучения в процессе проведения занятий по физической подготовке.

Ключевые слова: дистанционное образование; физическая подготовка; дистанционная образовательная платформа; интернет; военное учреждение высшего образования.

SUMMARY

Serhii Zhebrowskyi,

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor,

National University of Defense of Ukraine

named after Ivan Chernyakhovsky

Dmytro Pohrebniak,

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor

National University of Defense of Ukraine

named after Ivan Chernyakhovsky

Iliia Bielikov,

National University of Defense of Ukraine

named after Ivan Chernyakhovsky

Use of distance learning technologies in the process of conducting physical training classes

Introduction. *The article is a study of the prerequisites for distance learning in Ukrainian higher education institutions. The opinions of scientists on distance learning technologies in higher education institutions of Ukraine are analyzed. Emphasis is placed on the technical support of training in terms of quarantine restrictions. The activity of the Ivan Chernyakhovsky National University of Defense of Ukraine was chosen for analysis.*

The purpose is to analyze the features of the use of distance learning technologies in the process of conducting physical training classes.

Methods. To achieve the goal and solve the tasks, the following system of theoretical research methods was used: analysis, synthesis, generalization and systematization.

Results. Despite the rapid development of information technology, and all the benefits associated with their use, distance learning for physical education classes, it is not possible to use in full.

Conclusions. It is quite real to use distance learning for continuous training and retraining of officers and specialists of the Armed Forces of Ukraine. The single educational space of the Ministry of Defense of Ukraine can provide significant opportunities for this.

Key words: distance education; physical training; distance educational platform; Internet; military institution of higher education.